

SPANYOLORSZÁG

I. AZ ORSZÁG TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HELYZETE

1. Általános információk

Hivatalos megnevezés	Spanyol Királyság
Államforma	Parlamentáris monarchia
Főváros	Madrid
Terület	504 782 km ²
Népesség	46 951 532 (2010 április)
Nemzetiségi megoszlás	Kasztíliai spanyol 74%, katalán 17%, galíciai 7%, baszk 2%
Vallási megoszlás	94% római katolikus, 6% egyéb
Hivatalos nyelv	spanyol (castellano), katalán, gall, baszk
Klíma	mérsékelt
Államfő	I. János Károly király
Miniszterelnök	José Luis Rodríguez Zapatero (2004.óta)
Hivatalos pénznem	euró (EUR)
Jelentősebb városok	Barcelona, Valencia, Sevilla, Bilbao, Gijón, Leon, Zaragoza, Malaga

2. Főbb gazdasági mutatók, a gazdaság szerkezete, főbb ágazatok

SPANYOLORSZÁG főbb gazdasági mutatói, 2007-09

		2007	2008	2009
GDP (folyó áron)	Mrd EUR	1 052,7	1 088,5	1 051,1
GDP változás (reál)	%	3,6	0,9	-3,6
Egy főre jutó GDP (PPS)	Ezer EUR/fő	26,2	25,7	n. a.
Infláció (fogyasztói árindex)	%	2,8	4,1	-0,3
Munkanélküliségi ráta	%	8,3	11,3	18,0
Költségvetés egyenlege	GDP %-a	1,9	-4,1	-11,2
Államadósság (év végi)	GDP %-a	36,2	39,7	53,2
Folyó fizetési mérleg egyenlege	GDP %-a	-10,0	-9,7	-5,4

Forrás: Eurostat

2009-ben Spanyolország GDP-je a kormányzati várakozásoknak megfelelően 3,6%-kal csökkent. (Az IMF 4,0%-os, az OECD 4,2%-os visszaesését prognosztizált). A gazdasági teljesítmény hanyatlásának elsődleges oka a lakossági fogyasztás drámai visszaesése volt, a bruttó felhalmozás kisebb mértékben csökkent, ezen belül is elsősorban a bruttó állóeszköz felhalmozás zsugorodott.

Az ágazatok közül az iparban regisztrálták a legnagyobb visszaesést, egyrészt a hazai kereslet csökkenésének, másrészt az export piacok beszűkülésének következményeként. Az építőipar továbbra is gyengélkedik. A kormányzati segélycsomag (Fondo Estatal de Inversión Local) némileg enyhítette a szektor gondjait, amelynek hatására a civil munka szegmensben dinamikusabb volt a tevékenység, a lakásépítkezések terén azonban továbbra sincs nyoma az eddigi negatív tendencia megváltozásának. A munkanélküliségi ráta éves átlagban elérte a 18%-ot, az év végére pedig a 18,9%-ot (3,9 millió fő), ami az Európai Unióban a legmagasabb mutató Lettországé után. Az infláció hivatalos regisztrálása óta először fordult elő, hogy a negatív volt az éves fogyasztói áremelkedés.

A válság negatív gazdasági hatásainak enyhítése érdekében a spanyol kormány 2009-ben több lépcsőben döntött válságkezelő intézkedések bevezetéséről (K+F beruházások támogatása, kkv-k adóterhelésének csökkentése, gépkocsi-csereprogram, lakásvásárlási támogatás, munkanélküliek segítése).

Az államháztartás hiánya az év végére a GDP 11,2%-ára duzzadt. A 2009-13 közötti időszakra aktualizált stabilitási és növekedési program és pénzügyi konszolidációs terv célul tűzte ki a hiány 3%-ra történő lefaragását 2013-ra. További cél az eladósodás csökkentése (a kormány a következő 4 év során 50 Mrd eurós költségmegtakarítást kíván elérni), valamint az ország egyik legsúlyosabb problémáját jelentő, rendkívül magas munkanélküliség csökkentése (2013-ra 15,5%-ra kívánják lecsökkenteni).

Spanyolországot a Világbank és a Davosi Fórum (World Economic Forum) egyaránt visszaminősítette a versenyképességi rangsorokban („Doing Business”: 2010-ben a

62. helyre csúszott vissza a 2009-es 51. helyről, „Global Competitiveness: 2010-ben 33. helyre rangsorolták, míg 2009-ben a 29. helyre.)

3. Külkereskedelmi tendenciák, külkereskedelmi statisztika, főbb partnerek, főbb termékek

Spanyolország külkereskedelmi forgalma, 2006-09

		2006	2007	2008	2009
Áruforgalmi egyenleg	M EUR	-83 247	-91 115	-86 725	-45 037
Export	M EUR	175 808	192 685	192 740	160 499
Import	M EUR	259 055	283 800	279 465	205 536
Szolgáltatások egyenlege	M EUR	22 234	23 051	26 145	25 697
Export	M EUR	84 760	93 306	97 438	88 074
Import	M EUR	62 526	70 255	71 293	62 377

Forrás: Eurostat

A spanyol áruk exportja 2009-ben közel 17%-kal, az import értéke több mint 26%-kal csökkent, a kereskedelmi mérleg deficitje csaknem a felére esett vissza. (Az energiaipari 40%-kal, a nem energiaipari 52,6%-kal csökkent.) Az export volumene 9,8%-kal, az importé 17,4%-kal csökkent.

2009-ben az export meghatározó termékcsoportjai az autóiipari felszerelési cikkek és alkatrészek (részaránya 20,5%) és a gépkocsi (17,3%). A felszerelési cikkek exportja 16,2%-kal, a gépkocsi kivitel 15,1%-kal esett vissza. Az élelmiszerexport (aránya 15,7%) 7,1%-kal, az ipari fogyasztási cikkeké (az összes export 9,2%-a) 6,5%-kal csökkent. A vegyipari termékek exportja (14,6%) 8,7%-kal, a nem vegyipari félkész termékeké (11,2%) 27,7%-kal, az energiaipari termékek exportja (4,5%) 41%-kal, a tartós fogyasztási cikkeké (2,1%) 34,8%-kal, a nyersanyagoké (2%) 14,3%-kal esett vissza.

Az EU országaiba irányuló export (a teljes export 68,9%-a) 15,9%-kal, ezen belül az euró övezetbe irányuló export (aránya 56,7%) 13,7%-kal esett vissza. A legfontosabb exportpiacokra, Franciaországba (19,1%-os részesedés) és Németországba irányuló kivitel (11,1%-os részesedés) egyaránt 11,7%-kal esett vissza. Az EU-n kívüli országokba irányuló export 16%-kal esett vissza, ezen belül az európai országokba 19,6%-kal, Latin-Amerika országaiba 16,8%-kal, Észak-Amerikába 23,4%-kal, az ázsiai országokba irányuló export 7,9%-kal csökkent.

A 2009 évi behozatalban az energiaipari termékek importja (az összimport 16,2%-a) 42,4%-kal, a felszerelési cikkeké (20,7%) 31,2%-kal, a vegyipari termékeké (15,4%) 8,6%-kal, az autóiipari szektoré (12,4%) 21,6%-kal, az élelmiszerek importja (11,1%) 11,3%-kal, a fogyasztási cikkeké (10,8%) 13,6%-kal esett vissza.

Az Európai Unióból érkező import (az összimport 58,3%-a) 21,6%-kal, az euró övezetből származó import (48%) 22,6%-kal esett vissza. A Németországból érkező import (az összimport 14,4%-a) 25,1%-kal, a Franciaországból származó (12%) 17,4%-kal csökkent. A nem EU-országokból érkező import 31,7%-kal, ezen belül a nem EU-tag európai országokból származó 33,2%-kal, az afrikai országokból származó 36,7%-kal, a latin-amerikai import 33,6%-kal, az Ázsiából érkező 30%-kal, az észak-amerikai import 26%-kal esett vissza.

4. Tőkeáramlás alakulása és a főbb partnerek

Spanyolország közvetlen tőkebefektetés importja és exportja, 2007-09

		2007	2008	2009
Külföldi közvetlen tőkebefektetés-import	Mrd EUR	50,3	47,7	16,9
Külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya	Mrd EUR	411,1	478	n.a.
Tőkekifektetés más országba	Mrd EUR	101,2	54,7	23,1
Tőkekifektetés állománya	Mrd EUR	401,1	451	n.a.

Forrás: Banco de Espana, INE, ICEX (2009 nem végleges adatok)

2008-ban Spanyolország a világ 6., Európa 3. legjelentősebb befektetési célországa volt. 2009-ben a Spanyolországba irányuló tőkebefektetés mintegy 65%-kal csökkent.

A legnagyobb befektető országok 2009-ben: Egyesült Arab Emírátságok (petrolkémiai ipar, 3,3 Mrd euró), Franciaország (telekommunikáció, 2,4 Mrd euró).

A spanyol működő-tőke befektetések mintegy 40%-a Latin-Amerikába irányul.

II. MAGYARORSZÁG ÉS SPANYOLORSZÁG BILATERÁLIS KAPCSOLATAI

A magyar-spanyol külkereskedelem áruszerkezete (M EUR)

	KIVITEL		BEHOZATAL		EGYENLEG	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Összesen	2 035,6	2 018,3	1 080,0	851,5	955,6	1 166,8
Élelmiszer, ital, dohány	49,3	57,0	88,4	68,5	-39,0	-11,5
Nyersanyagok	27,1	15,8	12,2	10,1	14,9	5,7
Energiahordozók	2,3	1,4	2,9	2,4	-0,6	-1,0
Feldolgozott termékek	309,6	297,8	357,2	291,9	-47,6	5,9
Gépek, gépi berendezések	1 647,2	1 646,2	619,3	478,6	1 027,9	1 167,7

Értékváltozás és a forgalom megoszlása 2009-ben (%)

	INDEX (2008=100)		MEGOSZLÁS	
	KIVITEL	BEHOZATAL	KIVITEL	BEHOZATAL
Összesen	99,2	78,8	100,0	100,0
Élelmiszer, ital, dohány	115,5	77,5	2,8	8,0
Nyersanyagok	58,3	83,0	0,8	1,2
Energiahordozók	61,7	82,6	0,1	0,3
Feldolgozott termékek	96,2	81,7	14,8	34,3
Gépek, gépi berendezések	99,9	77,3	81,6	56,2

Forrás: KSH

Spanyolországba irányuló exportunk a válság ellenére is csak 0,8%-kal mérséklődött 2008-hoz képest. Importunk ezt jóval meghaladóan, 21,2%-kal csökkent, így a forgalom magyar aktívuma (1 166,8 M euró) 22%-kal emelkedett 2009-ben.

Spanyolország a 11. legfontosabb export partnerünk (2008-ban a 12.) és 18. legnagyobb importpartnerünk (2008-ban a 19.). Spanyolország számára Magyarország az exportpiacok között a 35., az importban a 32. helyet foglalja el.

A magyar exportban a legjelentősebb termékek: telefonok és alkatrészeik, TV-készülékek, személygépkocsi és alkatrészei, háztartási gépek, kukorica, gumiabroncsok.

A magyar importban a következő termékek dominálnak: személygépkocsi és alkatrészei, elektromotor és generátor, gyógyszerek, vegyi alapanyagok (elektromotor és generátor behozatalunk kiugró emelkedése következtében a 2. legnagyobb importcikkünké vált 2009-ben).

Spanyolországban az építőipar mellett a gépkocsigyártást sújtotta leginkább a gazdasági válság. A kereslet visszaesése, a gyárak hosszabb-rövidebb ideig történő leállítása, a szériák csökkentése alapvetően befolyásolta a magyar motor-szállításokat is. A gépkocsi, motor, gépkocsi-alkatrész, telefon alkatrész, szórakoztató elektronikai cikk exportunkban bekövetkező visszaeséseket részben kompenzálta a mobiltelefon, TV készülék és gumiabroncs eladásainkban elért növekedés.

Magyarország a spanyol összimportban az eddigi legmagasabb részesedést érte el, 0,7%-ot, a spanyol exportból a Magyarországra irányuló aránya 0,5%. A közép-kelet-európai országok közül a lengyel, cseh, szlovák export egyaránt csökkent, egyedül a román szállítások növekedtek. Magyarország a régióban Lengyelország és Csehország után a harmadik legnagyobb szállító a spanyol piacon 2007 óta.

A magyar exportban 2009-ben a legjelentősebb felvevő tartományok sorrendje: Katalónia, Madrid, Castilla-La-Mancha, Valencia, Castilla y León, Aragón, Baszkföld, Andalúzia. A magyar importban a legjelentősebb szállító tartományok sorrendje: Katalónia, Aragón, Madrid, Baszkföld, Valencia, Navarra, Galícia, Castilla y León.

A spanyol-magyar kétoldalú kereskedelmi kapcsolatban Katalóniának hagyományosan fontos szerepe van (2009-ben kivitelünk 524,9 M eurót, a tartományból származó behozatalunk közel 247 M eurót ért el a spanyol statisztika szerint).

Kétoldalú közvetlen tőkebefektetések, 2006-08 (M EUR)

	2006	2007	2008
Spanyolország közvetlen tőkebefektetés-exportja Magyarországra	142,9	214,4	-15,7
Spanyolország közvetlen tőkebefektetés-állománya Magyarországon	809,9	977,9	968,8
Magyarország tőkebefektetése Spanyolországba	5,1	-0,5	7,3
Magyarország tőkebefektetés-állománya Spanyolországban	6,1	8,6	15,4

Forrás: MNB

2008-ban a Spanyol Statisztikai Hivatal adatai szerint a magyarországi spanyol befektetések értéke 3,1 Mrd euró volt, 59%-kal kevesebb, mint a 2007-es 7,5 Mrd euró. A 2008-as értékből 92,6 M euró volt a közvetlen befektetés, és mintegy 3 Mrd

euró az ETVE (speciális spanyol holding társaság) befektetése. Ezen befektetések túlnyomó többsége, 98,7%-a, pénzügyi szolgáltatásokba irányult, (kivéve a biztosításokat és a nyugdíjalapokat), a többi az ingatlankezelésben és a nagykereskedelemben. 2008-ban Magyarországon 8 spanyol zöldmezős projekt valósult meg a szabadidő és szórakozás, gépkocsialkatrész-gyártás, vállalati szolgáltatások, megújuló energiák, pénzügyi szolgáltatások, műanyaggyártás és ingatlankezelés területén (2 projekt). Az említett befektetések az Aquaria Group, a Grupo F. Segura, a Sineria, az Iberdrola, a SEDESA, az Intermas Nets S.A, a Bancaja és a Sando nevéhez fűződnek.

A spanyol adatok szerint 2009-ben összesen 110,8 M euró spanyol tőke érkezett Magyarországra. 3 új spanyol befektetés valósult meg a kommunikáció, a vállalati szolgáltatási és a megújuló energia szektorokban (Telefónica, Funespaña, Iberdrola). A spanyol adatok szerint a magyarországi befektetések 2009 végi állománya 27,7 Mrd euró. 2003 óta összesen 34 spanyol újrabefektetés történt Magyarországon.

A közép-kelet-európai régió országai közül eddig Magyarországra érkezett a legtöbb spanyol tőke, a sorrendben Csehország, Lengyelország, Románia és Szlovákia követi. 2009-ben Lengyelország volt a legkedveltebb befektetési célország, utána Magyarország, Szlovákia, Románia és Csehország. A spanyolországi befektetések állományát tekintve a közép-kelet-európai régióban szintén Magyarország az első.

Magyarország 2008-ban a spanyolországi befektetői rangsorban a 97. volt (2007-ben a 49.), a spanyolországi közvetlen magyar befektetések 99,2%-kal visszaestek a 2007-es 4,21 M euróhoz képest. 2008-ban a legfontosabb befektetési szektor az irodai adminisztratív tevékenység volt, ezt követte a nagykereskedelmi szektor és a szárazföldi és csővezetékén keresztül történő szállítás. 2009-ben összesen 4,5 M euró értékű magyar befektetés érkezett Spanyolországba (Lengyelország, és Szlovákia megelőzte Magyarországot).

A legnagyobb spanyol befektetők Magyarországon: IBERDROLA (megújuló energia), SEDESA (építőipar, infrastruktúra), F. Segura (autóipar)